

Projektrapport för förslag till språkpolicy vid KI

Projektgruppen, 2024-02-20

Dnr 1-815/2022

**Karolinska
Institutet**

Projektrapport för förslag till språkpolicy vid KI

Innehåll

Bakgrund.....	5
Syfte och mål.....	5
Projektbeskrivning	6
Projektmål.....	6
Effektmål.....	6
Tidplan	6
Genomförande av projektet.....	6
Intern kartläggning	6
Omvärldsbevakning och expertstöd	7
Skrivprocess	8
Framgångsfaktorer	8
Risker, avvikelser och dess hantering	8
Organisation, roller och ansvarsfördelning.....	8
Kommunikation och beredning.....	9
Rekommendationer från projektgruppen.....	10
Implementering	10
Vetenskaplig terminologi	11
Språkstöd på webben till medarbetare.....	11
Språkkrav och kompetensutveckling inom språk.....	11
Leverans, överlämnande och godkännande.....	12
Dokument.....	12

**Karolinska
Institutet**

Beslut:

-

Handläggs av avdelning/enhet:

FIR/IK

Revidering med avseende på:

-

Dokumenttyp:

Projektrapport

Beredning med:

Styrgrupp för förslag till språkpolicy

Sammanfattning av projektet förslag till språkpolicy vid KI

Projektets syfte har varit att ta fram en policy som skapar tydlighet, ökar medvetenheten om språkanvändning, främjar lika villkor samt stärker upplevelsen av ett globalt och samverkande universitet.

Projektets styrgrupp har utgjorts av Mats J Olsson, Miriam Nauri och Bob Harris under ledning av Peter Andréasson. Projektgruppen har bestått av representanter från olika delar av KI:s verksamhetsstöd, under ledning av Emma Hägg.

Underlaget till policyn består av ett samlat underlag från en intern kartläggning, erfarenheter från andra lärosäten samt expertstöd.

Projektet och slutsatserna från projektet har presenterats för prefekter, administrativa chefer samt avdelningschefer. Utkast har presenterats för styrgrupp, omarbetats och det slutgiltiga förslaget till policy har beretts med kommittéer, fakultetsnämnd, KI:s ledningsgrupp och chefsjurist. Förslaget har också samverkats med studenter och fackliga organisationer.

Uppdraget beställdes av universitetsdirektören och förslaget beslutades av rektor.

Bakgrund

KI är ett internationellt ledande medicinskt universitet som ska vara öppet för strategiska samarbeten utanför Sveriges gränser och kunna attrahera såväl forskare som studenter från andra delar av världen. KI är mångkulturellt med ett stort antal medarbetare som använder flera språk, främst engelska, i tal och skrift. Undervisning bedrivs på både svenska och engelska. Forskning bedrivs i huvudsak på engelska. Den kliniska verksamheten kommunicerar oftast på svenska.

Enligt svensk språklag är svenska språket huvudspråk och myndigheter har ett särskilt ansvar för att svensk terminologi inom deras olika fackområden finns tillgänglig, används och utvecklas. Kombinationen av att vara en svensk myndighet och ett internationellt universitet skapar utmaningar för språkanvändningen i verksamheten.

Det finns sedan tidigare styrdokument som rör kommunikation på KI som berör till exempel tvåspråkighet på KI:s centrala webbplats, men en språkpolicy har saknats.

Syfte och mål

En språkpolicy syftar till att ge medarbetarna vägledning i övergripande språkfrågor och stöd i universitetets strävan att hålla hög kvalitet i alla delar av sin verksamhet.

En strategiskt genomtänkt och samordnad språkanvändning på KI innebär att vi lever upp till lagstiftning och krav på rättssäkerhet vilket bidrar till ökat förtroende för KI. Enligt språklagen (2009:600) ska språket i svenska myndigheter vara vårdat, enkelt och begripligt. Svenska myndigheter har också ett ansvar att värna svenskan och lärosäten bör använda, utveckla och tillgängliggöra svensk terminologi inom sina olika fackområden.

Ett genomtänkt förhållningssätt till parallellspråkighet, det vill säga samtidig användning av engelska och svenska, bidrar också till ett starkt varumärke.

Projektbeskrivning

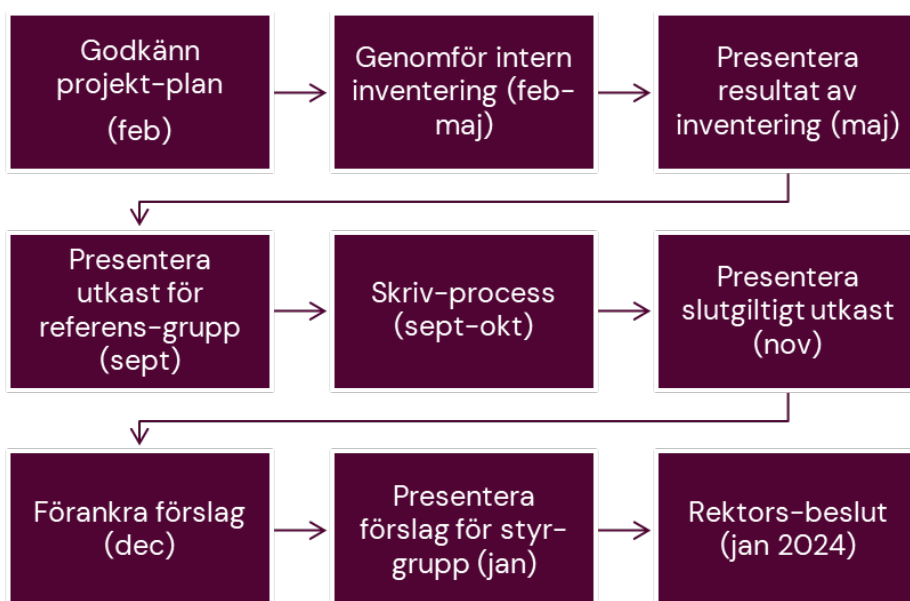
Projekt mål

Projekt målet var att ta fram förslag till språkpolicy vid Karolinska Institutet (KI)

Effekt mål

- Tydlighet som rör språkanvändning för alla verksamhetsområden
- Ökad språkmedvetenhet
- Främja lika villkor
- Stärka upplevelsen av ett globalt och samverkande universitet

Tidplan

Genomförande av projektet

Redan initialt var deltagarna i projektet överens om vikten av att involvera alla verksamhetsområden och att sträva efter en bred förankring.

Intern kartläggning

Under våren 2023 genomfördes en intern kartläggning av språkanvändning vid KI genom semistrukturerade djupintervjuer. Urvalet gjordes gemensamt av projektgruppen. Ett 20-tal personer, utvalda baserat på projektgruppens samlade kännedom, från förvaltning, institution, forskning och utbildning

samt ledning intervjuades. Intervjuerna visade att språkfrågan var högst aktuell och angelägen. Svaren som sammanfattades i en förstudie berörde framför allt språklig medvetenhet/förståelse, exkludering/inkludering, medbestämmande och den internationella miljön (se bilaga 1).

Mot bakgrund av resultaten i förstudien bjöd projektgruppen in en referensgrupp med intresserade från hela verksamheten till en workshop i syfte att komplettera bilden från förstudien. Workshopen fokuserade på hur en övergripande språkpolicy skulle påverka medarbetare och studenter med olika språkbakgrund och språkbehov. Tre grupper diskuterade frågor som rörde språkanvändning, språkinlärning, språkkrav, språkstöd, språkkompetens och språklig mångfald på KI. Grupperna menade att en språkpolicy behövs. En policy ansågs viktigt och som något som berör alla på KI. En språkpolicy ansågs framför allt som viktig för att skapa en mer transparent, inkluderande och demokratisk arbets- och studiemiljö på KI. Vidare menade man att det behövs mer dialog, information, stöd och resurser för att hantera språkfrågor på ett bra sätt. Deltagarna framhöll också att det allra viktigaste är att vi förstår varandra. Referensgruppen fick möjlighet att ge skriftlig återkoppling på ett första utkast till språkpolicy.

Både HR och Lika villkor saknades vid referensgruppens workshop och därför genomfördes separata möten med Kristina Ullgren (samordnare för Lika villkor) respektive HR-rådet (2023-09-19) för att säkerställa att deras perspektiv togs med i arbetet.

Omvärldsbevakning och expertstöd

Inspiration och erfarenheter från andra lärosätens arbete med språkpolicyer har nyttjats i projektet. Sammantaget har projektet tagit del av ett 20-tal olika språkpolicyer. I projektet intervjuades språkpolicy-ansvariga från KTH som arbetar med att uppdatera en språkpolicy från 2010 och Umeå universitet som inrättat ett Språkråd för att stötta verksamhetens språkanvändning. Projektet har också haft löpande kontakt med Esko Koponen vid Helsingfors universitet för expertstöd i processen. [Esko Koponen](#) är specialist på strategiskt stöd för undervisningen vid Helsingfors universitet där han ansvarar för strategisk planering och ledning av internationell utbildning, språkpolicyfrågor och gemensamma utbildningsprogram.

Skrivprocess

Projektgruppen har involverat samtliga medlemmar operativt. Medlemmarna har bidragit med expertis från sin del av verksamhetsstödet. Underlag och resultat från intervjuer och referensgrupp har inkorporerats i textarbetet. Eftersom policydokumentet är en vägledning har förslag på konkreta åtgärder som kräver budget flyttats ur den slutgiltiga policyn och till slutet i denna rapport.

Framgångsfaktorer

På KI finns ett stort engagemang för språkfrågan och det har varit en förmån att driva ett projekt i en fråga som berör så många. Projektet har arbetat med bred förankring, för att så många som möjligt från verksamheten ska känna igen sig i policyförslaget. Projektgruppens och styrgruppens sammansättning har säkerställt verksamhetsövergripande perspektiv och medfört bred kompetens. Studentrepresentanten tillsattes sent i projektet men har förankrat utkast i studentgruppen och lyft studenternas frågor och åsikter. Djupintervjuer, workshop med referensgrupp och avstämningar med medarbetare och studenter i olika forum har också varit värdefulla för projektet och dess förankring.

På många håll i verksamheten har man redan, inom flera områden, tagit fram operativa styrdokument relaterade till språkanvändning. En språkpolicy är efterlängtdad för att kunna tjäna som övergripande vägledning i frågor om språkanvändning då en sådan inte har funnits tidigare.

Risker, avvikelser och dess hantering

Projektet hade från början en mycket ambitiös tidplan men har i samråd med styrgruppen låtit projektet ta längre tid. I huvudsak har förankringen tagit längre tid än planerat men det har också varit avgörande för projektets resultat och för hur projektets medlemmar hoppas att språkpolycyn ska mottas av verksamheten.

Organisation, roller och ansvarsfördelning

Styrgruppen har letts av Peter Andréasson. I styrgruppen ingick också Bob Harris, Miriam Nauri och Mats J Olsson. Studentrepresentant var Tea Genberg (MF).

Projektgruppen som samordnats av Emma Hägg på avdelningen för fakultetsstöd och internationella relationer har bestått av:

- Maria Schönning, Strategiskt ledningsstöd
- Madeleine Svärd Huss, Kommunikationsavdelningen
- Sandra Helminen, HR-avdelningen
- Lisa Norberg, Juridiska avdelningen
- Kristina Froelich, Karolinska Institutets Universitetsbibliotek
- Talia Adamsson, Avdelningen för utbildnings och forskarutbildningsstöd (ersatte Jenny Enblom i september 2023)
- Enheten för Undervisning och Lärande (UoL): bidrog till arbetet genom medverkan i referensgrupp.

Kommunikation och beredning

Projektets upplägg presenterades för tf universitetsdirektör Gunnar Gustafsson Wiss (2023-01-26) och därefter inrättades styrgrupp och projektgrupp utifrån förslag på deltagare från avdelningschefer och tf universitetsdirektör.

Tf universitetsdirektören har tagit del av en inledande presentation, därefter har universitetsdirektör Veronika Sundström (tillträdde 2023-04-17) informerats vid avstämning (2023-11-22) samt i projektets slutskede rörande förankring och förslagets slutliga form.

Styrgruppen har samlats vid fem tillfällen och informerats per mejl vid behov. Projektgruppen har träffats regelbundet digitalt eller fysiskt en till två gånger i månaden under terminstid samt har arbetat i projektform i Teams. Mötena har följts upp med minnesanteckningar. Samtliga deltagare har bidragit i projektet inom ramen för sin arbetstid. Ingen projektbudget har funnits.

I mars 2023 fastställdes en projektplan och en sida om projektet (på både svenska och engelska) publicerades på KI:s medarbetarportal. Den förstudie som projektgruppen genomfört publicerades på samma sida. Projektet och webbsidan presenterades på en kommunikatörsnätverksträff (2023-05-22) samt på ett förvaltningsmöte (2023-05-23).

I december presenterades projektet och hörnstenarna i förslaget för prefektgruppen (2023-12-15) samt för avdelningschefer och administrativa chefer (2023-12-18).

Det slutgiltiga förslaget till språkpolicy har presenterats på samtliga kommittéer och fakultetsnämnd (2024-01-26, 2024-01-30, 2024-01-31) och samverkats med studenter (2024-01-30) och fackliga organisationer (2024-01-26 samt 2024-02-02).

Ärendet bereddes för rektor 2024-01-23 och lämnades för beslut 2024-02-20.

Rekommendationer från projektgruppen

Hörnstenarna som språkanvändningen på KI ska vila på i förslaget till policy är centrala. Policyn uppmanar till eftertanke och i vissa fall ett förändrat arbetssätt för att inkludera alla i KI:s arbetsvardag – både som myndighet och globalt universitet.

Under projektets gång har det framkommit ytterligare behov i verksamheten av språkstöd. Exempel på stöd som skulle kunna utvecklas är:

- Intern översättningstjänst
- Anpassad kompetensutveckling i svenska och engelska för administratörer, doktorander, lärare och forskare
- Samverkan inom Stockholm trio om kompetensförsörjning inom språk
- Utökat stöd från Språkverkstaden till att omfatta anställda
- Verksamhetsspecifika anpassningar för språkanvändning i olika delar av organisationen.
- Samlade språkresurser på KI:s webbplats

Implementering

Parallellt med det synliga engagemanget från KI-ledningen är det viktigt att fokusera på implementeringen på verksamhetsnivå och att skapa en gemensam förståelse och delaktighet bland medarbetarna. Genom att diskutera och samverka kan vi säkerställa att förändringarna verkligen får genomslag och integreras i vår dagliga verksamhet.

Resultaten från den interna förstudien och workshopen pekar på att användningsområdena för engelska och svenska vid KI ofta skiljer sig åt. Det är därför viktigt att vara lyhörd för dessa skillnader och att anpassa språkvalet efter kontexten. Det är både chefernas och medarbetarnas ansvar att aktivt bidra till denna anpassning och att säkerställa att språkvalet stödjer verksamhetens mål och syften. Genom att arbeta tillsammans kan vi skapa en mer inkluderande och effektiv arbetsmiljö på KI.

Några nyckelfaktorer för en framgångsrik implementering är:

- Funktionsstöd kopplat till språkpolycyn som kan bistå verksamheten i användningen av policyn.
- Resurser för att stötta verksamhetens behov av språkstöd.

Vetenskaplig terminologi

För att säkerställa att vetenskaplig terminologi finns, utvecklas och används på både svenska och engelska bör en arbetsgrupp tillsättas som består av personer med kompetens inom KI:s olika undervisnings- och forskningsområden. Terminologisk expertis bör ingå i gruppen.

Språkstöd på webben till medarbetare

Genom Esko Koponen, expert inom området, har projektet kommit i kontakt med [projektet Språkboost](#) som lanserades i april 2023. Språkboost utvecklar finsk och svensk språkundervisningen för att bättre möta språkbehov hos internationella medarbetare. De [konkreta tips och råd för arbetsplatser som tagits fram inom Språkboost](#) skulle kunna tillgängliggöras för att stärka språkmedvetenheten och parallellspråkigheten vid KI.

Även den webbsida som har tagits fram för projektet skulle kunna utvecklas, exempelvis genom att samla internt och externt språkstöd som ordlistor, rekommendationer gällande olika översättningsverktyg samt stöd till kompetensutveckling inom språk.

Språkkrav och kompetensutveckling inom språk

Det bör utredas hur språkkrav kommuniceras vid anställningar samt hur förväntningar på eventuell kompetensutveckling inom språk kommuniceras till och med medarbetare.

Språkstudier kan erbjudas via många olika arrangörer och information om kompetensutbildning i språk för medarbetare bör kommuniceras bättre och

uppmuntras internt. KI erbjuder upphandlad kompetensutbildning i engelska för administrativ och akademisk personal men den är relativt okänd.

KTH erbjuder anpassade språkstudier vid sin avdelning Språk och kommunikation och har vid kontakt uttryckt att frågan om samarbete skulle kunna diskuteras vidare. Möjligheter för samverkan inom språk inom Stockholm trio (KI, KTH och SU) skulle också kunna undersökas närmare.

Leverans, överlämnande och godkännande

Förslag till språkpolicy har efter förankring i samtliga kommittéer, fakultetsnämnd och KI:s ledning presenterats vid styrgruppsmöte 2024-02-07 och är därmed redo för rektorsbeslut 2024-02-20.

Dokument

Bilaga 1 Förstudie – intervjuer om språkanvändning vid KI